

Uitkomst kennissessie aanpak polarisatie en radicalisering 2022

Ontwikkelingen in coronacrisis

Wat is er in de coronacrisis op gemeenten afgekomen op het gebied van radicalisering en polarisatie?

Voor beleidsmedewerkers en eerstelijns werkers in het begin van de coronacrisis:

- Er was een **verschuiving van capaciteit naar crisisbeheersing** voor veel beleidsmedewerkers en professionals waardoor o.a. radicalisering naar de achtergrond verdween.
- Het **digitaal werken** bracht uitdagingen met zich mee rondom de veiligheid en vertrouwelijkheid van overlegplatforms. Het bracht ook de vraag hoe je digitaal in contact blijft met zowel professionals als bewoners van de gemeente.
- **Kwetsbare mensen raakten uit beeld** wat vroeger signalering van radicalisering bemoeilijkt.

In de maatschappij:

- De pandemie zorgde voor veel onzekerheid, frustratie en vragen over het virus. Veel mensen gingen op internet zoeken naar verklaringen. Complottheorieën zijn dan aantrekkelijk want ze bieden **simpele verklaringen voor een ingewikkeld probleem**.
- De pandemie en de vergaande maatregelen die door overheden genomen werden, voedden niet alleen complottheorieën, maar ook extremistische narratieven. Sommige complottheorieën **overlappen met extremistische narratieven** en kunnen een aanjager zijn voor radicalisering. De overheid als zondebok is hierin de gemene deler.
- Aanhangers van verschillende ideologieën scharen zich achter dit **anti-overheids sentiment**, wat leidde tot demonstraties maar ook gewelddadige acties zoals rellen, bedreigingen van politici, journalisten of eerstelijns werkers.

Ervaring middelgrote gemeente: samen met de wooncrisis en de toeslagenaffaire heeft de coronacrisis ertoe geleid dat er meer anti-overheids sentimenten zijn. Het vertrouwen in de overheid is gedaald en dat is vrijwel dagelijks voelbaar.

Ervaring grote gemeente: in de coronacrisis lijkt het of de gemiddelde burger een stuk bozer is geworden. Het lijkt alsof mensen makkelijker doorslaan naar radicale opvattingen.

Opgaven lokale aanpak polarisatie & radicalisering

Wat betekenen deze ontwikkelingen voor de lokale aanpak polarisatie, radicalisering en extremisme, voor nu en de komende periode?

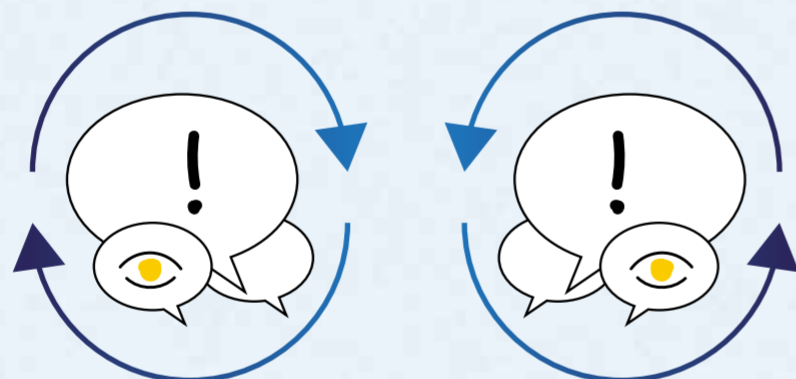
1

De dreiging komt tegenwoordig uit meer verschillende hoeken. Waarin eerst de nadruk lag op jihadistisch extremisme is dat nu ook op links- en rechtsextremisme. Een voorbeeld is de ontwikkeling van rechts-extremistisch accelerationisme.

Ervaring grote gemeente: mensen polariseren in het anti-overheidsdenken en geven af op de manier waarop Nederland is ingericht, het is van groot belang dat we dat onderkennen.

Aanhangers van **rechts-extremistisch accelerationisme** verheerlijken en rechtvaardigen terroristisch geweld om versneld een rassenoorlog te ontketenen. Hierdoor willen zij chaos creëren in de samenleving waarin het huidige politieke bestel dan kan worden vervangen door een witte (nationaalsocialistische) etnostaat. Bron: Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland, NCTV, oktober 2021

2

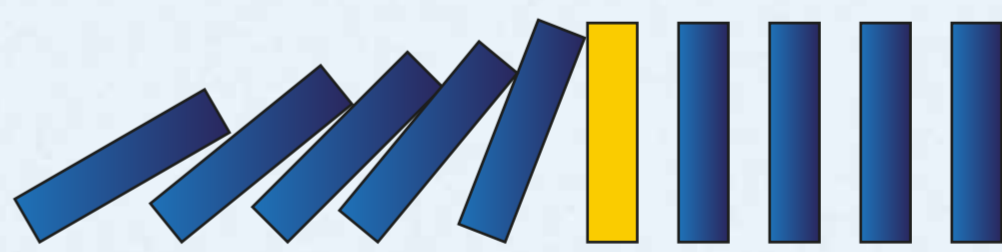

Vanwege de toename in anti-overheidsdenken, en de overlap met andere extremistische ideologieën, ontstaat een **'ideologische mix'** waardoor het moeilijker wordt om narratieven en argumenten binnen een bepaalde ideologie in te delen, en hierop te reageren.

3

Vroege preventie en het voorkomen van polarisatie worden steeds belangrijker. **Het maatschappelijk debat wordt verhit** en de verschillen worden vergroot.

De gemeenten zien hier ook een rol van social media. De verharding wordt voornamelijk online gezien, waar iedereen zich (anoniem) kan uiten.

4

Vanwege de lockdowns speelt een steeds groter deel van het leven zich online af. **Via het internet worden ook veel onjuiste verhalen verspreid**, bijvoorbeeld over de coronacrisis. Het belangrijk als overheid om ook in de online wereld actief te zijn. Dit brengt echter uitdagingen met zich mee, zoals privacy, veiligheid en online competenties van de (eerstelijns) medewerkers.

Zoekrichtingen voor de toekomst

- **Flexibiliseren van de aanpak** polarisatie en radicalisering om in te kunnen blijven spelen op veranderingen.
- **Vroege preventie** is belangrijker dan ooit. Het is ook aan de overheid om het vertrouwen van de burger terug te winnen. Investeer daarom in weerbaarheid, mediawijsheid en democratisch burgerschap.
- Combineer in je aanpak **zowel online als offline preventie**.
- **Train eerstelijns werkers**, zoals jeugdhulp en jeugdboa's, in het melden en signaleren van (nieuwe vormen van) radicalisering.

Ervaringen vanuit het veld: begin met luisteren want dit brengt de nodige nuances in een verhard debat. De gemeente moet hiervoor proactief zijn en informatie ophalen door bijvoorbeeld laagdrempelige (online) gesprekken te organiseren.

